

Lausunto Takakangas- Pihlajaharju tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksesta

Rakennus- ja ympäristölautakunta 13.12.2022 § 13

1068/05.063.0632/2021

RAKYMLTK 01.02.2022 § 9

Tekninen lautakunta pyytää lausuntoa Takakangas-Pihlajaharjun osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on lakisääteinen (MRL 63 §) kaavan laatimiseen liittyvä asiakirja, jossa esitetään suunnitelma kaavan laatimisessa noudatettavista osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista (MRL 9 §). Osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) tarkoitus on määritetty maankäyttö- ja rakennuslain 63 §:ssä mm. seuraavasti: ”Kaavaa laadittaessa tulee riittävän aikaisessa vaiheessa laatia kaavan tarkoitukseen ja merkitykseen nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Kaavoituksen vireilletulosta tulee ilmoittaa sillä tavoin, että osallisilla on mahdollisuus saada tietoja kaavoituksen lähtökohdista ja osallistumis- ja arviointimenettelyistä.” Tarkoituksena on kertoa, miksi kaavaa laaditaan, miten asia etenee ja missä vaiheessa siihen voi vaikuttaa.

Takakangas-Pihlajaharjun osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on pääosin huomioitu MRL:n säännösten mukaiset asiat. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta tulee tiedottaa siten, että osallisilla on mahdollisuus saada tietoja kaavoituksen lähtökohdista ja osallistumis- ja arviointimenettelyistä. Hyvä olisi huomiota kiinnittää siihen, että läheisten järvien vapaa-ajanasuntojen omistajissa on useita henkilöitä, jotka eivät asu näiden alueellisten- ja paikallislehtien julkaisualueella, jolloin tieto kaavoituksen vireille tulosta ja yleisötilaisuuksien järjestämisestä saattaa jäädä välittymättä. Yleisötilaisuudet tulee toteuttaa koronarajoitusten poistuttua, jolloin yleisö voi osallistua tapahtumaan paikanpäällä, tämä turvaa kaikkien osallistumismahdollisuuden ja tiedon saannin. Aluetta lähimpänä olevilla vapaa-ajanasunnoille voisi tiedottamisen varmistaa lisäksi kirjeellä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa huomiota kiinnitti myös se, että kaava-alueen vaikutusalueella on tärkeä pohjavesialue, jota ei kuitenkaan ole mainittu erikseen osallistumis- ja arviointimenettelyn kohdassa 6.Laadittavat selvitykset, jossa viitataan YVA-selvityksen yhteydessä teetettäviin selvityksiin, joita kaavan laadinnassa tullaan hyödyntämään. YVA-selvityksessä on todettu, että tuulivoimaloita ei ole sijoitettu pohjavesialuerajojen sisäpuolelle. Tuulivoimaloiden mahdollisia kemikaali- ja öljyvuotoja tarkastellaan hankeen ympäristöriskien yhteydessä. Parkanon kaupunki on teettänyt v.2016 selvityksiä näihin pohjavesialueisiin liittyen. Osallinen, joka osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta puuttuu, jonka toimialaa suunnittelu koskee läheisesti on Parkanon Vesi Oy, joka tulisi lisätä kohtaan 8 Osallistuminen ja tiedottaminen.

Oheisaineistona:

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Lausuntopyyntö

Kuulutus

Valmistelija: rakennustarkastaja Raisa Karinsalo-Manninen

Ehdotus: Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää hyväksyä osallistumis- ja arviointisuunnitelman esitetyssä muodossa, mutta pyytää hankkeeseen ryhtyvää huomioimaan esitetyt havainnot ja lisäämään Parkanon Vesi Oy:n osallisten joukkoon.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.

Rakennus- ja ympäristölautakunta 13.12.2022
122/10.03.02/2022

Parkanon kaupunginhallitus päätti 15.3.2021 §10 Parkanon Tuuli oy:n esityksestä käynnistää oikeusvaikutteisen tuulivoimaosayleiskaavan laatimisen Parkanon kaupungin luoteisosalle, Vatajan kylän ja Pirttijärven väliselle alueelle. Parkanon keskusta sijaitsee noin 15 kilometriä suunnittelualueesta kaakkoon. Kaavoitettava alue kattaa n. 2269 ha laajuisen alueen.

Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut julkisesti nähtävillä 21.1.- 21.2.2022. Osayleiskaavan tarkoituksena on mahdollistaa tuulivoimapuiston rakentaminen. Tuulivoimapuistoon kuuluu tuulivoimaloiden lisäksi myös sisäinen tieverkosto, maakaapelit ja sähköasema. Tavoitteena on mahdollistaa 12 kokonaiskorkeudeltaan enintään 300 metriä olevan tuulivoimalan rakentaminen. Yksittäisen voimalan teho on enintään 10 MW ja tuulivoimahankkeen kokonaisteho on enintään 120 MW.

Osayleiskaava laaditaan siten, että sitä voidaan käyttää rakennusluvan myöntämisen perusteena MRL: mukaisesti. Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena. Suunnittelun tavoitteena on mahdollistaa tuulivoimapuiston rakentaminen alueen luonto-olosuhteiden erityispiirteet huomioiden sekä vähentää rakentamisen mahdollisia kielteisiä ympäristövaikutuksia.

Hankkeen ympäristövaikutuksia selvitetään YVA-menettelyssä. Tavoitteena on, että kaavoitusmenettely etenee samanaikaisesti YVA-menettelyn kanssa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT)

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Valtioneuvosto päätti valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017. Tavoitteilla pyritään edistämään muun muassa energiahuollon uudistusta, luonto- ja kulttuuriympäristön elinvoimaa ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä muutosta kohti vähähiilistä yhteiskuntaa.

Havaintoja kaavaluonnoksesta

Osayleiskaavoitettava alue ei sijoitu täysin sille alueelle kuin Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 tv-alue on osoitettu Osayleiskaavan karttaluonnokseen on voimaloita suunniteltu 12 kpl eli VE1 mukaisesti. Vaihtoehtoisia karttaluonnoksia ei ole esitetty muiden vaihtoehtojen mukaisesti ollenkaan, jolloin syntyy vaikutelma, että onko todellisia muita vaihtoehtoja? Osayleiskaavan kanssa samanaikaisesti on meneillään

ympäristövaikutusten arviointimenettely ja arviointiselostus on ollut nähtävillä saman aikaisesti kaavaluonnoksen kanssa. Kaavoituksessa tulee ottaa huomioon arviointiselostuksesta yhteisviranomaisen perustellun päätelmän mukaiset havainnot ja lausumat. Näitä ei kaavaluonnokseen ehditä saamaan mukaan.

Laadittavan osayleiskaavan tavoitteita tulee huolellisesti verrata valtakunnallisiin alueidenkäytöstä annettuihin tavoitteisiin. Osayleiskaavan tavoitteet saattavat olla osittain ristiriidassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa, koska kaavan suunnitteluun vaikuttavat ainakin seuraavat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet:

- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Ehkäistään melusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.

Tuulivoimaloiden rakentaminen pitäisi pystyä sovittamaan yllä mainittuihin seikkoihin heikentämättä niitä oleellisesti. Tämän vuoksi kohteessa suoritetaan ympäristövaikutusten arviointia ja tämän vuoksi arviointiselostuksen tulokset tulisi mahdollisimman aikaisessa vaiheessa siirtää kaavoitukseen.

Suunnitellun tuulivoima-alueen läheisyydessä sijaitsevat pohjavesialueet Latikkakankaan pohjavesialue ja Ristiharjun pohjavesialue. Kaavaluonnoskartassa on esitetty ainoastaan osa Latikkakankaan pohjavesialueesta, vaikka se jatkuu kaava-alueen ulkopuolelle etelään päin, jossa myös sijaitsee Pookin lähde, joka yllä pitää merkittävää ekosysteemiä alueella. Ristiharjun pohjavesialuetta ei ole esitetty ollenkaan, vaikka se sijoittuu fyysisesti voimaloiden 11 ja 12 alapuolelle. Mikäli pohjavesialueelle toteutetaan aluerakentaita, kuten tiestöä ja maakaapelikaivantoja, tulee pohjavesien suojelusta, suojelurakenteista ja seurannasta määrätä kaavamääräyksillä. Sähkösiirtoreiitit ovat huonosti merkitty kaavakarttaan ja kaava-alueen ulkopuolelle. Koska laadittavaa osayleiskaavaa on tarkoitus käyttää MRL 77a §:n rakennusluvan myöntämisen perusteena, on osayleiskaavan oltava riittävän yksityiskohtainen ja ohjaava.

Valmistelija:

rakennustarkastaja Raisa Karinsalo-Manninen p. 044 7865 651

Oheisaineistona:

Lausuntopyyntö

Kaavakartta Takakangas-Pihlajaharju tuulivoimaosayleiskaava

Kaavaselostus

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman palautteen vastineet

Meluselvitys

Havainnekuvat

Maisemaselvitys

Näkymäalueanalyysi ja valokuvasovitteet,

Välkeselvitys

Lisäksi YVA-selvityksen asiakirjat, jotka ovat oheisaineistona myös YVA-lausunto asiassa

Päätösehdotus

Rakennus- ja ympäristölautakunta pyytää kaavanlaatiijaa tarkentamaan kaavaluonnoksessa olevat puutteet, edellä mainittujen asioiden osalta.

Käsittely

Keskustelussa tuli esille että kaavoituksessa tulee huomoida valtakunnalliset alueidenkäytöstä annetut tavoitteet, kuten mm. edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä, ehkäistään melusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja ja säilytetään elinvoimainen luonto-, kulttuuriympäristö ja luonnonvarat. Hankkeem toimesta on teetetty luonnonsuojelulain 65§ mukainen Natura-arvionti, jonka tarkoituksen on selvittää ne tuulivoimaloiden vaikutukset, jotka kohdistuvat Natura-alueen suojelun perusteella oleviin luontoarvoihin ja arvioida, ovatko ne luonteeltaan heikentäviä ja laadultaan merkittäviä ja ennalta arvioiden todennäköisiä.

Natura-arvionnin tehneen Suomen Luonto Oy:n tekemät arviot ovat pääosin toimistotyönä tehtyjä ja perustuvat Natura-tietolomakkeiden tietohin luontotyyppien ja direktiivilajien esiintymisestä alueella. Arviontia varten ei tehty erillisiä maastonselvityksiä Natura-alueilla, lukuun ottamatta Kaidatvedet alueella tehtyä liito-oravaselvitystä ja lyhyttä käyntiä Rengassalon Natura-alueella.

Luontodirektiivi suojelee luontotyyppien ja niiden kasviston lisäksi myös ko luontotyyppin luonnonvaraista eläimistöä, mukaan lukien lintuja, suojelu piiriin kuuluu koko elinympäristö. Rengassalon ja Raatosulkonnevan suojelun perusteena ovat ns. pririsoidut luontotyytit, kuten boreaaliset luonnonmetsät ja keidassuot. Rengassalon alueella on myös tunnettu liito-oravan elinpiiri, jolta ei ole tehty havaintoa viime vuosien aikana. Natura-arvionnin yhteydessä tehdyn lyhyen käynnin aikana tutkittiin vain pieni osa alueesta. Suomen Luontotieto Oy:n selvityksessä todetaan, että liito-oravan elinpiirin nykytilaa ei selvitetty. YVA-konsultin (Sitowise) johtopäätös on, että hankkeella ei ole merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Rengassalon eikä Raatosulkonnevan Natura-alueiden suojelun perusteella oleviin luontotyyppeihin. Johtopäätöstä ei voi pitää oikeana, sillä haittavaikutusten arvionnista ei ole huomioitu riittävällä painoarvolla melun, välkeen ja varjovälkeen aiheuttamaa häiriötä luontodirektiivin suojelemille boreaalisen luonnonmetsän luontotyyppin lajeille, erityisesti linnuille. Toimivan tuulivoima-alueen tuottamien infraäänitasojen ja kuuloaistin herkkyyden mukaisesti painotettujen keskiäänitasojen on Valtioneuvoston rahoittamassa tutkimushankkeessa todettu olevan 1,5 kilometrin etäisyydellä voimaloista samaa suuruusluokkaa kuin kaupunkiympäristössä. Kun suojelualueen, hiljaisen aarniometsän erämainen ympäristö muuttuu rakennetuksi tuuliteollisuusalueeksi ja äänimaailma muuttuu kaupunkia vastaavaksi, se ei voi olla vaikuttamatta häiriöalttiiden lintulajien elinmahdollisuuksiin suojelualueella. Sitowisen reunavaikutusten arviointia verrattaessa Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 taustaksi tehtyjen tuulivoimaselvitysten yhteydessä tehtyihin Natura-arviointeihin erityisesti ns. SAC ja SPA-alueilla, niin häiriövaikutusten ulottuvuudessa on tutkimuksissa huomattava ero. Sitowisen käyttämän tutkimuksen mukaan häiriövaikutukset ulottuvat linnuston kohdalla vain 300 metrin päähän, kun taas maakuntakaavan kohdalla tehdyn tutkimuksen mukaan häiriöt voivat ulottua jopa 3 kilometrin päähän.

Tuulivoimaloiden rakentamista mahdollistavaa kaava-alueetta Parkanon Takakangas-Pihlajaharjun alueella on supistettava niin että Raatosulkonnevan ja Rengassalon Natura-alueet jäävät kokonaisuudessaan pois kaava-alueesta, samoin kuin Rengassalon lähialueen tuulivoimalat 7, 6, 11. ja 12.

Perustelu: Tuulivoimaloiden rakentaminen heikentäisi merkittävästi edellä mainittujen Natura-alueiden niitä luontoarvoja, joiden perusteella ne on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Molemmilla suojelualueilla on luontodirektiivin liitteessä 1 mainittuja ns. priorisoituihin luontotyyppeihin kuuluvia luontotyypejä mm boreaalisia luonnonmetsiä,

Lisäksi kaava-alueita pitää rajata niin, että Alkkianvuori UNESCO-statuksen omaavana Geopark -kohteena jää kokonaan pois tuulivoima-kaava-alueesta tai lisätä kaavamerkintä maakuntakaavan mukaiseksi ge2 ja ge3 alueeksi.

Päätös

Hyväksyttiin yksimielisesti esittelijän esityksen mukaisesti, lisättyinä käsittelyssä tulleet huomiot kaavaluonnoksesta.

Rakennus- ja ympäristölautakunta 31.10.2023 § 101
122/10.03.02/2022

Tekninen lautakunta pyytää lausuntoa Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotuksesta. Osayleiskaavan tarkoituksena on mahdollistaa tuulivoimapuiston rakentaminen. Tuulivoimapuistoon kuuluu tuulivoimaloiden lisäksi myös sisäinen tieverkosto, maakaapelit ja sähköasema. Tavoitteena on mahdollistaa 12 kokonaiskorkeudeltaan enintään 295 metriä olevan tuulivoimalan rakentaminen. Yksittäisen voimalan teho on enintään 10 MW ja tuulivoimahankkeen kokonaisteho on enintään 120 MW. Osayleiskaava laaditaan siten, että sitä voidaan käyttää rakennusluvan myöntämisen perusteena MRL:n 77a §:n mukaisesti. Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena. Suunnittelun tavoitteena on mahdollistaa tuulivoimapuiston rakentaminen alueen luonto-olosuhteiden erityispiirteet huomioiden sekä vähentää rakentamisen mahdollisia kielteisiä ympäristövaikutuksia.

Pirkanmaan elinkeino- ja ympäristökeskus on antanut tuulivoimahankkeesta perustellun päätelmän 24.2.2023. Perusteltu päätelmä on yhteysviranomaisen hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista tekemä perusteltu johtopäätös, joka on tehty arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun pohjalta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, YVA-laki) nojalla. Pirkanmaan Ely-keskuksen antamaa perusteltua päätelmää ei ole liitetty kaavan valmisteluaineistoon, mikä hämmentää, koska ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta tehty perustelupäätelmä tulee ottaa huomioon kaavan valmistelussa. Kaavan valmistelu on jo loppupuolella kaavaehdotusvaiheessa, joten perustellun päätelmän mukaisten asioiden päivittäminen kaavaehdotukseen on ajankohtaista.

Rakennus- ja ympäristölautakunta on aiemmin tuonut esille epäilyksen, voidaanko luotettavasti yhteisvaikutuksia selvittää, koska hankkeen ympäristö on isossa muutoksessa muiden suunnitteilla ja vireillä olevien hankkeiden kanssa. Aineistot ovat laajoja ja hankkeiden parissa työskentelevien on vaikea seurata tehtyjä muutoksia suunnitelmissa yms. Tästä esimerkkinä toimii kaavaselostuksen sivulla 22-23 oleva puute, jossa Mäntykankaan tuulivoimahanketta ei lainkaan ole mainittu taulukossa 3.1 Toiminassa tai suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet noin 30 km säteellä

Takakangas-Pihlajaharjun kaava-alueesta. Mäntykankaan tuulivoimahankeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta Pirkanmaan ely-keskus on julkaissut kuulutuksen 2.8.2023. Kaavaselostus on päivätty 16.8.2023. Mäntykankaan tuulivoimahanke sisältää enintään 9 tuulivoimalaa, jotka ovat 320 m korkeita. Tämän puuttuminen aineistosta herättää perusteltuja kysymyksiä vaikutusten arvioinnin luotettavuudesta. Viimeistään nyt Mäntykankaan tuulivoima-alue on lisättävä aineistoon ja päivitettävä vaikutustenarvionti.

Oheisaineistona:

Lausuntopyyntö Takakangas-Pihlajaharju osayleiskaava ehdostus

Kaavakartta ehdotusvaihe

Kaavaselostus ehdotusvaihe

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Yhteenveto ja vastineet oas lausunnoista

Kaavaselostus luonnosvaihe

Tuulivoima osayleiskaavan kaavakartta luonnosvaihe

Yhteenveto ja vastineet kaavaluonnoksen lausunnoista

Meluselvitys

Välkeselvitys

Näkyvyysalueet ja havainnekuvat Takakangas-Pihlajaharju

Maisemaselvitys

Parkanon potentiaalisten tuulivoima-alueiden näkymäalueanalyysi ja havainnessovitteet

YVA-selostus

Argeologinen täydennysinventointi 2023

Luontoselvitykset kesä 2023

Hiilikädenjälkilaskenta

Salainen petolintuarvioinnin päivitys

Perusteltu päätelmä Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimahanke

Valmistelija:

rakennustarkastaja Raisa Karinsalo-Manninen p. 044 7865 651

Esittelijä	Rakennustarkastaja Raisa Karinsalo-Manninen
Päätösehdotus	Rakennus- ja ympäristölautakunta huomauttaa perustellun päätelmän puuttumisesta kaava-aineistosta. Perustellun päätelmän mukaiset asiat tulee ottaa huomioon kaavanvalmistelussa. Kaikki liittyvä aineisto tulee olla helposti saatavilla. Samoin kaavaselostuksesta puuttuu Mäntykankaan tuulivoima-alue kokonaisuudessaan. Rakennus- ja ympäristölautakunta kehottaa lisäämään tiedon aineistoon ja ottamaan kantaa tämän hankkeen yhteisvaikutuksista Takakangas-Pihlajaharjun kanssa.
Käsittely	Merkitään, että Aki Haapaniemi poistui esteellisenä kokouksesta asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi. Esteellisyysperuste: hallintolaki 28.1 § 5. kohta; yhteisöjäävi.
Päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti.